

Edward Grott

"Edukacja w naturze czyli jak pokochać, poznać, zrozumieć i chronić przyrodę", J. Leśniewska, J.W. Czartoszewski, Warszawa 2002 : [recenzja]

Studia Ecologiae et Bioethicae 2, 887-889

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

jej degradację. Refleksja ta może mieć istotny wpływ na zmianę instrumentalnego stosunku człowieka do świata przyrody.

Książkę kończą wnioski, które mówią o tym, że postawa ekologiczna może być uznana za wskaźnik dojrzałości intelektualnej i społeczno – moralnej oraz kulturalno – cywilizacyjnej. Stosunek człowieka do środowiska naturalnego zależy przecież nie tylko od poziomu jego świadomości ekologicznej, ale przede wszystkim od przyjmowanego i realizowanego w życiu systemu wartości.

Pozycja godna uwagi, szczególnie mocno polecana dla osób, które do tej pory nie miały styczności z etyką środowiskową, a chcą szerzej poznać to zjawisko. Może służyć również jako pomoc naukowa do prowadzenia zajęć z zakresu ochrony środowiska, etyki, biologii i wszelkich agro-nauk.

Edward Grott

J. Leśniewska, J.W. Czartoszewski (red.), *Edukacja w naturze czyli jak pokochać, poznać, zrozumieć i chronić przyrodę*, Wydawnictwo Księży Werbistów “Verbinum”, Warszawa 2002, ss. 219.

„Edukacja w naturze czyli jak pokochać, poznać, zrozumieć i chronić przyrodę” jest kolejną książką o szeroko pojętej ekologii wydaną przez Księży Werbistów. Bardzo cieszy fakt, iż mimo niekomercyjnego charakteru książka ta została wydana.

Podstawowe pytanie jakie stawiają czytelnikowi autorzy książki brzmi: „Co to znaczy kochać przyrodę?”. Odpowiedzi na to pytanie mogą być rozmaite, bo przecież każdy nieco inaczej, na swój sposób postrzega miłość jak również przyrodę. W publikacji tej odnajdujemy wizje miłości do przyrody każdego z autorów.

Autorzy poszczególnych części książki wyrażają własne poglądy na temat szeroko pojętej ochrony środowiska w Polsce, poczynając od tego jak to wyglądało w latach osiemdziesiątych do współczesności. Analizują zagrożenia, szukają nowych rozwiązań ochrony, profilaktyki pro-ekologicznej jak i samej edukacji.

Lata osiemdziesiąte przyniosły szczególnie duży rozwój badań nad aktualnym stanem środowiska naturalnego. Wyniki owych badań były zatrważające. Po wielu latach agresywnej polityki gospodarczej, według której najistotniejszy jest zysk i rozwój bez względu na skutki uboczne, ludzie na całym świecie po przeanalizowaniu wyników badań uświado-

mili sobie, że nieuchronnie takie działania doprowadzą do wyniszczenia środowiska naturalnego w skali globalnej. Kolejne badania przynosiły jeszcze więcej i bardziej szczegółowych informacji o szybko pogarszającym się stanie naszego środowiska naturalnego. Okazało się, że człowiek poprzez swoje zanieczyszczenia bardzo negatywnie wpływa na cały ekosystem naszej planety. Tezy o negatywnym wpływie człowieka na klimat się potwierdziły. Ocieplanie się klimatu w wyniku zmniejszenia się warstwy ozonowej wokół naszej planety znalazło potwierdzenie w skrupulatnie przeprowadzonych badaniach naukowych. Dziś na całym świecie monitorowane są zmiany w środowisku naturalnym. Zmniejszająca się powierzchnia lasów równikowych, niekontrolowany, dokonywany na olbrzymią skalę wyrąb lasów na całym świecie, topnienie lodowców wokół biegunów, zanieczyszczenie oceanów, wysychające jeziora a nawet całe morza, tak obecnie wygląda nasza planeta.

Jakość środowiska naturalnego w Polsce waha się w zależności od regionu, od nienaruszonych ekosystemów Bagien Biebrzańskich po wyjałowione zanieczyszczeniami obszary Dolnego i Górnego Śląska. Co można zrobić by w naszym kraju chronić i rekultywować przyrodę? Autorzy książki kierują się ku profilaktyce ekologicznej poprzez edukację. Zgodnie twierdzą, że środowisko naturalne jest takim środowiskiem, które podlega procesom przyrodniczym i wpływowi człowieka, którego ingerencja nie może być większa niż innych organizmów. W swoich działaniach kierują się zasadą „człowiek istnieje dla przyrody, a przyroda dla człowieka”.

Przyrody należy uczyć w taki sposób, by nauczyciel i uczeń zdołał poznać ją „od środka”. Pomóc w tym ma obserwacja przyrody oraz edukacja poprzez zabawę. Efektem tego będzie zrozumienie przez dzieci zależności występujących między organizmami w przyrodzie. Jest to konieczne do tego, żeby dzieci zaczęły kochać naturę i wspólnym działaniem mogły się przeciwstawić niszczeniu jej przez innych ludzi.

Ekologia to nie tylko przyroda, ale świadome działanie społeczne, wielostronny rozwój osobowości służący wartościowaniu stosunków panujących w przyrodzie oraz twórczym przekształcaniu tych stosunków. Najlepszym działaniem prowadzącym do tego jest wczesna edukacja w szkole. Najbardziej owocną metodą są zajęcia terenowe. Młody człowiek zupełnie inaczej pojmuje niektóre rzeczy kiedy ma „namacalne” przykłady słuszności tez i proponowanych rozwiązań.

Gorąco polecam tą publikację jako pomoc dydaktyczną osobom, które prowadzą zajęcia z zakresu ekologii. Jest to szczególnie wartościowa pozycja dla nauczycieli młodszych klas szkoły podstawowej. Skorzystanie z licznych propozycji scenariuszy prowadzonych zajęć ubarwi każdą lekcję o przyrodzie. Godna polecenia jest również dla nieco starszego odbiorcy, gdyż kształtowaniem postaw pro-ekologicznych może zajmować

się każdy komu nie jest obojętna postępująca degradacja środowiska naturalnego.

Należy przypuszczać, że wciąż rosnąca świadomość zagrożenia i konieczność ochrony środowiska naturalnego wśród społeczeństwa spowoduje naturalne wykształcenie się postaw pro-ekologicznych, a następstwem tego będzie poprawa stanu ekosystemu, którego my, jako ludzie jesteśmy jednym z ogniw.

Edward Grott

J.W. Czartoszewski (red.), *Edukacja ekologiczna na progu XXI wieku*, Wydawnictwo Księży Werbistów „Verbum”, Warszawa 2001, ss. 232.

Kolejna pozycja, która powstała pod redakcją Jacka W. Czartoszewskiego. Podobnie jak inne publikacje poświęcona jest problematyce ekologicznej. Jest to praca zbiorowa, na którą składa się kilkanaście rozdziałów, każdy poświęcony odrębnemu zagadnieniu. Zespół autorski tworzą osoby będące pracownikami naukowymi wielu polskich uczelni wyższych.

Książkę rozpoczyna przełożony z języka włoskiego tekst audiencji generalnej papieża Jana Pawła II z dnia 17 stycznia 2001 r. mówiący o problemie dewastacji środowiska naturalnego na naszym globie. Słowa papieża: „Człowiek bez zastanowienia zniszczył lesiste równiny i doliny, zniekształcił system hydrogeologiczny i atmosferyczny upokarzając ten «kwietnik», którym jest Ziemia, nasze mieszkanie” są głównym mottem całej publikacji.

Optymizmem napawa fakt, iż nastąpił znaczący wzrost zainteresowania jakością życia oraz ekologią, który wydarzył się zwłaszcza w społeczeństwach o wysokim stopniu rozwoju. W społeczeństwach tych ludzie nie dążą już do zapewnienia sobie podstawowych środków do życia, gdyż ten poziom zaspokojenia ludzkich potrzeb osiągnęli już dawno, a starają się bezpośrednio wpłynąć na poprawę warunków życia na całym świecie.

Jak twierdzą autorzy, ranga edukacji ekologicznej wynika ze zrozumienia rozmiarów i tempa rozwoju zagrożeń w społeczno – przyrodniczym środowisku człowieka. Dzięki intensywnej pracy wielu działaczy ruchów pro-ekologicznych, mamy w Polsce liczne uregulowania prawne w sferze ochrony środowiska. Są to dokumenty mówiące o obowiązku opracowania programów i edukacji ekologicznej. Mają one charakter ustaw, jak też umów międzynarodowych.